Objava obvestila o odobritvi standardne spremembe specifikacije proizvoda za geografsko označbo v skladu s členom 5(4) Delegirane uredbe Komisije (EU) 2025/27 [1]

(C/2026/4740)

OBVESTILO O ODOBRITVI STANDARDNE SPREMEMBE

(člen 24 Uredbe (EU) 2024/1143)

„Neretvanska mandarina“

Referenčna številka EU: PDO-HR-1225-AM01 – 19. 6. 2026

1. **Ime proizvoda**

„Neretvanska mandarina“

2. **Vrsta geografske označbe**

☑ ZOP

☐ ZGO

3. **Sektor**

☑ kmetijski proizvodi

☐ vina

☐ žgane pijače

4. **Država, ki ji pripada geografsko območje**

Hrvaška

5. **Organ države članice, ki sporoči standardno spremembo**

Ime ali imena

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo

6. **Opredelitev kot standardna sprememba**

Sprememba specifikacije proizvoda ne vključuje spremembe imena zaščitene geografske označbe ali spremembe uporabe tega imena, ne more izničiti povezave z opredeljenim geografskim območjem proizvodnje in ne vključuje dodatnih omejitev za trženje proizvoda.

7. **Opis odobrenih standardnih sprememb**

Naslov

Standardna sprememba točke 2 specifikacije proizvoda

Opis

Sprememba točke 2: Opis proizvoda se nanaša na delež skupnih kislin v plodu in velikost ploda.

[1] Delegirana uredba Komisije (EU) 2025/27 z dne 30. oktobra 2024 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2024/1143 Evropskega parlamenta in Sveta s pravili o registraciji in zaščiti geografskih označb, zajamčenih tradicionalnih posebnosti in neobveznih navedb kakovosti ter razveljavitvi Delegirane uredbe (EU) št. 664/2014 (UL L, 2025/27, 15.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/27/oj).

Del besedila, ki opredeljuje parametre kakovosti:

— delež skupnih kislin v plodu mora biti med 0,7 % in 1,3 %;

— plod mandarine „Neretvanska mandarina“ je lahko v velikosti od kalibra 1-XX do kalibra 4.

se nadomesti s/z:

— delež skupnih kislin v plodu mora biti med 0,8 % in 1,5 %;

— plod mandarine „Neretvanska mandarina“ je lahko v velikosti od kalibra 1-X do kalibra 3.

Utemeljitev: Razlog za povečanje vrednosti deleža skupnih kislin so predvsem podnebne spremembe, ki jih proizvajalci opažajo v zadnjem desetletju. Glavne spremembe so daljša in pogostejša obdobja z visokimi temperaturami (nad 32 °C), zaradi katerih imajo mandarine ob tehnološki zrelosti višji delež skupnih kislin. Velikost ploda je prav tako neposredno povezana s podnebnimi spremembami. Vse daljša obdobja suše povzročajo vse večji delež drobnejših plodov, ki praviloma ne dosegajo zahtevanega razmerja sladkorja in kisline v plodu. Po drugi strani pa je pri prevelikih plodovih kalibra 1-XX in več delež sadnega soka v plodu manjši od vrednosti, opredeljenih v specifikaciji.

☑ Sprememba vpliva na enotni dokument.

Naslov

Standardna sprememba točke 4 specifikacije proizvoda (podtočka 4.2 Nadzor sledljivosti v proizvodnem procesu)

Opis

Sprememba točke 4.2 se nanaša na način vodenja registra kmetijskih proizvajalcev, pri čemer se kot register namesto računalniške aplikacije uvaja preglednica v Excelu. Izraz „računalniški register“ je bil ustrezno spremenjen v „register“.

Prvotno besedilo:

Preverjanje sledljivosti v proizvodnem procesu se izvaja z enotnim računalniškim registrom proizvodnih parcel (sadovnjakov). V registru se vsaka proizvodna parcela vsakega posameznega proizvajalca evidentira pod posebno identifikacijsko številko („ID številka“) in je vidno označena na ortofoto zemljevidu doline Neretve. Identifikacijska številka proizvajalca je izhodišče za preverjanje sledljivosti (Priloga 4.3 Sistem samonadzora in Priloga 4.4 Obrazec za sledljivost – primer).

Obveznost vsakega kmetijskega proizvajalca v okviru sistema zaščite je, da registrira proizvodne parcele v računalniškem registru in izvede vse dejavnosti, potrebne za ugotavljanje sledljivosti in skladnosti proizvoda z zahtevami iz te specifikacije. Poleg evidenc o proizvodnih sadovnjakih se v tem registru vodijo tudi evidence o vseh kmetijskih tehnikah, ki se izvajajo v proizvodnem procesu. Računalniški register proizvajalcev in proizvodnih parcel vodi Sadjarsko društvo Neretve „Mandarina Opuzen“ (Priloga 4.5 Izpisek iz računalniškega registra).

se nadomesti s/z:

Preverjanje sledljivosti v proizvodnem procesu se izvaja z enotnim registrom proizvodnih parcel (sadovnjakov). V registru se vsaka proizvodna parcela vsakega posameznega proizvajalca evidentira pod posebno identifikacijsko številko („ID številka“). Identifikacijska številka proizvajalca je izhodišče za preverjanje sledljivosti (Priloga 4.3 Sistem samonadzora in Priloga 4.4 Obrazec za sledljivost – primer).

Obveznost vsakega kmetijskega proizvajalca v okviru sistema zaščite je, da v register proizvajalcev vpiše proizvodne parcele in izvede vse dejavnosti, potrebne za ugotavljanje sledljivosti in skladnosti proizvoda z zahtevami iz te specifikacije. Register proizvajalcev in proizvodnih parcel vodi Sadjarsko društvo Neretve „Mandarina Opuzen“ (Priloga 4.5 Register proizvajalcev).

Utemeljitev:

V tem členu je bila iz specifikacije črtana obveznost vodenja evidenc o kmetijskih proizvajalcih in vseh kmetijskih tehnikah, ki se izvajajo v proizvodnem procesu, prek računalniškega registra GIS. Zaradi enostavnosti in operativnosti se bodo v prihodnje vse evidence vodile v Excelovih preglednicah.

☐ Ta sprememba vpliva na enotni dokument.

Naslov

Standardna sprememba točke 5 specifikacije proizvoda (podtočka 5.4.2 Agronomski ukrepi in ukrepi za upravljanje sadovnjakov)

Opis

Besedilo v točki 5.4.2: (v delu Obiranje plodov) se nanaša na delež skupnih kislin v plodu, na podlagi katere se določata začetek in konec obiranja.

Prvotno besedilo:

Začetek obiranja je opredeljen kot čas, ko je največji delež kislin 1,3 %, razmerje indeksa zrelosti pa 7:1. Konec obiranja za plodove, ki se lahko tržijo kot zaščiteni proizvod, je opredeljen kot čas, ko je najmanjši delež kislin 0,7 % ob enakem razmerju indeksa zrelosti.

je nadomeščeno z naslednjim:

Začetek obiranja je opredeljen kot čas, ko je največji delež kislin 1,5 %, razmerje indeksa zrelosti pa 7:1. Konec obiranja za plodove, ki se lahko tržijo kot zaščiteni proizvod, je opredeljen kot čas, ko je najmanjši delež kislin 0,8 % ob enakem razmerju indeksa zrelosti.

Utemeljitev:

Razlog za povečanje vrednosti deleža skupnih kislin so predvsem podnebne spremembe, ki jih proizvajalci opažajo v zadnjem desetletju. Glavne spremembe so daljša in pogostejša obdobja z visokimi temperaturami (nad 32 °C), zaradi katerih imajo mandarine ob tehnološki zrelosti višji delež skupnih kislin.

☑ Ta sprememba vpliva na enotni dokument.

ENOTNI DOKUMENT

Označbe porekla in geografske označbe kmetijskih proizvodov

„Neretvanska mandarina“

Referenčna številka EU: PDO-HR-1225-AM01 – 19. 6. 2026

1. **Ime ali imena**

„Neretvanska mandarina“

2. **Vrsta geografske označbe**

☑ ZOP

☐ ZGO

3. **Država, ki ji pripada opredeljeno geografsko območje**

Hrvaška

4. **Opis kmetijskega proizvoda**

4.1 *Razvrstitev kmetijskega proizvoda po tarifni številki in oznaki kombinirane nomenklature iz člena 6(1) Uredbe (EU) 2024/1143*

08 – UŽITNO SADJE IN OREŠKI; LUPINE AGRUMOV ALI MELON

4.2 *Opis kmetijskega proizvoda, za katerega se uporablja registrirano ime*

„Neretvanska mandarina“ je plod mandarine, ki pripada sortni skupini Unshiu-Satsuma (*Citrus Unshiu Marcovitch*). Po botanični sistematiki pripada družini *Rutaceae*, poddružini *Aurantioideae*, rodu *Citrus* in vrsti *Citrus reticulata Blanco*.

Plod mandarine „Neretvanska mandarina“ je sadež z mesnatimi krhlji (*hisperidum*) in lupino, ki se z lahkoto odvaja od sredice. Užitni del ploda je sočen, brez peček, oranžne barve in razdeljen na krhlje, ki se med seboj z lahkoto ločijo. Delež karotenoidov v užitnem delu ploda mandarine „Neretvanska mandarina“ je med 15,50 in 26 mg/kg. Sadež je blago kiselkastega in osvežujočega okusa s sladkasto noto glede na trenutno razmerje sladkorja in kisline v plodu. Plod je lahko sploščene do okroglo sploščene oblike. Barva lupine ploda je spremenljiva, odvisna pa je od stopnje zrelosti. Na začetku zorenja je plod svetlo zelene barve, ki se postopoma spremeni v svetlo rumeno in zlato rumeno, nato pa v oranžno, ko je plod popolnoma zrel. Ima blag, uravnotežen in osvežujoč vonj, ki postane intenziven šele, ko se lupina poškoduje ali olupi, tako da se sprostijo aromatske spojine.

Kakovost mandarine „Neretvanska mandarina“ je določena na podlagi naslednjih parametrov:

— delež sadnega soka mora biti vsaj 40 %;

— delež skupnih kislin v plodu mora biti med 0,8 in 1,5 %;

— najmanjše dovoljeno razmerje sladkorja in kisline v plodu mandarine „Neretvanska mandarina“ je 7:1 (TSS/TA);

— plod mandarine „Neretvanska mandarina“ je lahko v velikosti od kalibra 1-X do kalibra 3.

4.3 *Odstopanja glede izvora krme (samo za proizvode živalskega izvora z zaščiteno označbo porekla) in omejitve izvora surovin (samo za predelane proizvode z zaščiteno geografsko označbo)*

–

4.4 *Posebne faze proizvodnje, ki jih je treba izvajati na opredeljenem geografskem območju*

Vse faze proizvodnje mandarine „Neretvanska mandarina“ od proizvodnje razmnoževalnega materiala do obiranja mandarin morajo potekati na geografskem območju, opredeljenem v točki 5.

4.5 *Posebna pravila za pakiranje, rezanje, ribanje itn. kmetijskega proizvoda, za katerega se uporablja registrirano ime*

Plodovi se zbirajo v zaboje (gajbe) do 30 kg, ki se nato zlagajo na palete ter dostavljajo v prodajne in distribucijske centre. Plodovi se v navedenih centrih pripravljajo po naslednjem zaporedju: začetna kontrola kakovosti in sledljivosti, dozorevanje plodov (če je potrebno), kalibriranje, voskanje z razpršilcem, sušenje, hlajenje na temperaturi 5 °C–8 °C ter nato še končna kontrola kakovosti in sledljivosti. Priprava plodov mandarine „Neretvanska mandarina“ za trg (od trenutka prihoda plodov v prodajne centre do trenutka odpreme) lahko poteka največ 5 dni ali 120 ur.

4.6 *Posebna pravila za označevanje proizvoda, za katerega se uporablja registrirano ime*

Na vsakem pakiranju proizvodov, ki se daje na trg, je treba razločno navesti ime proizvoda „Neretvanska mandarina“. Ime se mora po velikosti, tipu in barvi črk (tipografiji) jasneje razlikovati od katerega koli drugega napisa na pakiranju. Na deklaraciji končnega proizvoda je treba prav tako razločno navesti serijsko številko („Lot broj“), s katero se zagotavlja sledljivost in ki v vsakem trenutku omogoča povezavo s proizvajalcem.

5. **Jedrnata opredelitev geografskega območja**

Geografsko območje doline Neretve, na katerem se prideluje mandarina „Neretvanska mandarina“, na severu meji na Bosno in Hercegovino, na jugu pa je omejeno z obalno črto Jadranskega morja. Z južne, jugovzhodne in s severozahodne strani je dolina Neretve razmejena z verigo Dinarskega gorstva. Območje pridelave mandarine „Neretvanska mandarina“ zajema mesta Metković, Opuzen in Ploče ter občine Slivno, Kula Norinska in Zažablje.

6. **Povezava z geografskim območjem**

Povzetek povezave

Mikroklimo na tem območju opredeljuje bližina morja, ki blaži nizke zimske in visoke poletne temperature. Povprečna letna temperatura v desetletnem obdobju (2002–2012) na območju doline Neretve je bila 15,8 °C. Povprečna zimska temperatura je 7,25 °C. Relativna vlažnost zraka je zelo pomemben bioklimatski dejavnik, saj je skupaj s temperaturo zraka in vetrom bistvena za pravilen prehod med vegetativnimi in generativnimi fazami rasti dreves mandarin. Povprečna relativna vlažnost zraka (desetletno povprečje) je 69 %. Izobilje voda, jezer in rečnih tokov, prepredenih s kanali in jarki, ki so nastali z ročno ekstenzivno melioracijo, je glavna značilnost območja doline Neretve, zaradi katere je to območje tudi s hidrološkega vidika edinstveno. Maksimalna oddaljenost plantaž mandarin vrste „Neretvanska mandarina“ od naravnega vodnega vira je približno 500 metrov. Navedene hidrološke lastnosti območja vplivajo na visoko raven podzemnih voda in povišano relativno vlažnost zraka, kar se še zlasti odraža v obdobju zorenja plodov (september, oktober, november), ko je optimalna oskrba rastlin z vodo izjemno pomembna za kakovost plodov. Za območje doline Neretve so značilna aluvialna naplavinska tla z izrazito heterogeno sestavo. Prevladujeta ilovnato-peščena in peščeno-glinasto-ilovnata prst z izrazitim kapilarnim omrežjem, ki sta ugodni za rast mandarin.

Zaradi navedenih naravnih lastnosti območja gojenja je za plod mandarine „Neretvanska mandarina“ značilna tanka, gladka lupina, ki se zlahka lupi, je brez pečk, krhlji pa se med seboj z lahkoto ločijo.

Užitni del ploda je zlato-rumene barve, ki glede na stopnjo zrelosti prehaja v oranžno, kar je povezano z visoko vsebnostjo karotenoidov. Visoka vsebnost karotenoidov v užitnem delu ploda je ena od glavnih značilnosti mandarin z območja Neretve. Na podlagi rezultatov opravljenih analiz vzorcev mandarine „Neretvanska mandarina“ je ugotovljeno, da so vrednosti koncentracije karotenoidov v mesu sadežev nad povprečnimi (Dragović-Uzelac, V. in drugi, 2012: Određivanje specifičnih svojstava Neretvanske mandarine (*Citrus reticulata L.*) zbog zaštite geografskog podrijetla (GI), Prehrambeno - biotehnološki fakultet, Zagreb). Plod mandarine „Neretvanska mandarina“ se poleg tega odlikuje po visoki vsebnosti soka v užitnem delu ploda, visoki vsebnosti suhe snovi ter skladnem razmerju sladkorja in kisline, zaradi česar ima posebne organoleptične značilnosti oz. osvežujoč okus in izrazito aromo. Plantažno gojenje mandarin se je v dolini Neretve začelo po melioracijah v letih 1961 in 1962. V cerkvenih zapisih (župnijski urad Sv. Ilija v mestu Metković) je navedeno, „da je bil pridelek mandarin leta 1971 kljub veliki suši na območju doline Neretve ocenjen na 900 ton“. To pomeni, da je „Neretvanska mandarina“ specifičen proizvod, na posebnosti katerega poleg interakcije okolja (podnebje, položaj in relief) vpliva tudi tradicija proizvodnje. Dolina Neretve v geografskem smislu predstavlja eno od treh najsevernejših območij gojenja agrumov v Evropi. To dejstvo v veliki meri določa strukturo pridelave in izbiro cepilne podlage, kar nenazadnje določa ključne elemente kakovosti ploda. Vsi komercialni nasadi mandarin vrste „Neretvanska mandarina“ so cepljeni na podlago vrste *Poncirus trifoliata*, ki je izbrana kot obvezna vrsta zaradi niza prednosti, ki se neposredno odražajo v kakovosti in zgodnjem zorenju plodov. Poleg tega bližina morja močno vpliva na dnevna nihanja temperature zraka (dan/noč), zlasti jeseni, kadar je temperatura morja pogosto višja od temperature zraka okolice. Navedena temperaturna nihanja neposredno vplivajo na obarvanost ploda, vsebnost karotenoidov v mesu sadeža ter bolj izenačeno in zgodnejše zorenje plodov. Dolgoletna, tj. več kot 80-letna tradicija gojenja ter uporaba novih znanj in tehnologij sta bistveno prispevali ne samo k širjenju gojenja mandarin v dolini Neretve v preteklem desetletju, temveč tudi k izboljšanju kakovosti. Kljub številnim spremembam v kmetijski tehnologiji so ohranjeni vsi pomembni elementi območja in tradicionalne pridelave. To se predvsem nanaša na ključne pomotehnične ukrepe (obrezovanje, oblikovanje krošnje, odstranjevanje divjih poganjkov, odstranjevanje plodov v mladih nasadih), ki se še vedno opravljajo izključno ročno.

Elektronski sklic (url) na objavo specifikacije proizvoda

https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/zoi-zozp-zts/dokumenti-zoi-zozp-zts/Specifikacija%20proizvoda%20Neretvanska%20mandarina%20-%20%C4%8Distopis.pdf